

Handläggare

Beatrice Hasani / Love Örsan
Telefon: 08-508 24 267/ 08-508
24 019

Till

Skärholmens stadsdelsnämnd

Förslag till Regional handlingsplan för grön infrastruktur i Stockholms län

- svar på remiss från Länsstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutar att godkänna förvaltningens svar på remissen.

Susanne Leinsköld
Stadsdelsdirektör

Sara Heppling Trygg
Avdelningschef

Sammanfattning

Alla länsstyrelser har sedan 2015 ett regeringsuppdrag att ta fram en regional handlingsplan för Grön infrastruktur. Grön infrastruktur är ett begrepp som ska fånga in alla aspekter av hur landskapets sammanhang påverkar möjligheterna att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster, i vatten och på land.

I remissvaren efterfrågar Länsstyrelsen särskilt fokus på föreslagna insatsområden och åtgärdsförslag i handlingsplanen.

Förvaltningen är positiv till förslaget till handlingsplan och ser att såväl insatsområden som åtgärdsförslag är relevanta och tydligt definierade. Förvaltningen lyfter specifikt fram ett exempel gällande hot mot biologisk mångfald i form av förlust av tall- och ekmiljöer till följd av exploatering och igenväxning. Förvaltningen ställer sig också positiv till framtagandet av en särskild åtgärdsstrategi för ekmiljöer som beskriver värdetrakter och förstärkt/effektiviserat arbete med konkreta åtgärder i ekmiljöer enligt länsstyrelsens åtgärdsförslag.

Bakgrund

Alla länsstyrelser har sedan 2015 ett regeringsuppdrag att ta fram en regional handlingsplan för Grön infrastruktur. Grön infrastruktur är ett begrepp som ska fånga in alla aspekter av hur landskapets sammanhang påverkar möjligheterna att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster, i vatten och på land. Handlingsplanen berör allt från planfrågor till markanvändning och naturvård. Planen ska vara klar den 1 oktober 2018.

Varje län ska ta fram en handlingsplan. I Stockholms län finns mycket nära kopplingar till arbetet med regional grönstruktur i den regionala utvecklingsplaneringen och framtagandet av RUFS 2050, som pågått i många år. Handlingsplanen ska även beskriva behovet av insatser och åtgärder utanför RUFS fokusområden.

Ärendet

Förslaget till Regional handlingsplan för grön infrastruktur i Stockholms län består av tre huvuddelar:

- En övergripande inledning (A) som förklarar målsättning, bakgrund, koppling till olika åtaganden etc., men också en del om teori och resonemang kopplade till arbetet.
- En nulägesbeskrivning (B), som redovisar fysiska förutsättningar, markanvändning och markanvändningshistorik, befintliga värden för biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt hot och påverkansfaktorer.
- En åtgärdsdel (C), där förslag till insatsområden och åtgärder för grön infrastruktur redovisas.

Remissen innehåller även en instruktion för yttranden. I remissvaren efterfrågar Länsstyrelsen särskilt fokus på åtgärdsdelen (C) i remissvaret och bifogar följande frågor:

- Är det rätt problemställning som identifierats i beskrivningen av insatsområdet?
- Saknas något viktigt insatsområde?
- Är insatsområdena/åtgärderna beskrivna på ett tydligt sätt?
- Är åtgärdsförslagen relevanta? Saknas något, eller bör något strykas/ändras?
- Är åtgärdsförslagen rimliga/realistiska, dvs är det troligt att föreslagna aktörer kan/vill genomföra dem de närmaste åren? Inom nuvarande resurser, eller krävs extra resurser?

De utpekade insatsområdena är:

- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker
- Ett rikt odlingslandskap
- Levande skogar
- Klimatanpassning
- Friluftsliv och tillgång till närmatur
- Samordning, samverkan och långsiktighet

Åtgärdsförslag för varje insatsområde:

Marina miljöer

- Bistå Havs- och vattenmyndigheten i att utveckla ett ramverk för marin naturvärdesbedömning.
- Ta fram och förankra förslag på naturvärdesbedömning av grunda vikar.
- Anpassade/förbättrade kunskapsunderlag till markägare och kommuner om särskilt viktiga miljöer och lämpliga åtgärder i olika trakter.
- Kunskapshöjande insatser för att förstå spridningsbiologi och behov av konnektivitet för olika arter och naturtyper. Inkluderar ny forskning samt att ta vara på befintlig kunskap.
- Fortsatt arbete med havsplanering och stöd till regionala aktörer samt kommunal planering.
- Prioritera inom arbetet med formellt skydd. Ta fram plan, med mål och resurser, för det marina skyddsarbetet.
- Arbeta med formellt skydd av marina områden.
- Arbeta med biotopskydd för värdefulla vikar i enlighet med projektet ”biologisk mångfald i grunda vikar”.
- Utredda och arbeta för att anlägga multifunktionella våtmarker, kantzoner mm i landskapet och i stadsmiljö.
- Utredda var och åtgärda där internbelastning är ett betydande problem.
- Återskapande av lekmiljöer för fisk.
- Identifiera, beskriva och skydda fungerande reproduktionslokaler för fisk.

Sötvatten

- Kunskapsunderlag om sjöars tillrinningsområde med information om marktyper och påverkansgrad.
- Plan för prioritering av biotopkartering av vattendrag.
- Kunskapsunderlag om kärnområden för limniska värden.

- Uppdatera information om vandringshinder med betydelse för grön infrastruktur.
- Strategi för anläggning av ekologiskt funktionella kantzoner till vattendrag.
- Regional skyddsstrategi för sötvattensmiljöer utifrån kunskap om skyddsvärde.

Våtmarker

- Ta fram regional handlingsplan för våtmarker inklusive rikkärr.
- Fortsatt arbete med formellt skydd enligt myrskyddsplanen.
- Restaurering av våtmarker för att gynna tätortsnära ekosystemtjänster och biologisk mångfald.
- Restaurering av våtmarker i skyddade områden.

Jordbrukslandskap

- I dialog med berörda aktörer ta fram strategi för bevarande av ängs- och betesmarker (inkl förslag till åtgärder), med syfte att undvika förslut av fler värdefulla gräsmarker, samt att identifiera restaureringsprioriteringar. Strategin ska identifiera värdetrakter och förslå konkreta åtgärda. Preliminär tidsplan 2018-2019 (anpassa till ev nationellt arbete).
- Regional handlingsplan för vissa åtgärdsprogram för hotade arter.
- Riktad rådgivning hästgårdar.
- Verka för bevarande av jordbruksmark i planering: Ta fram kunskapsunderlag/stöd till kommunerna i hur man gör bra avvägningar i planprocessen vad gäller jordbruksmark.
- I dialog med berörda aktörer identifiera var åtgärder för vatten i odlingslandskapet bäst bör göras och framtagande av förslag till riktade åtgärder samt utförare.

Skogsmark och trädklädda marker

- Ta fram kunskapsunderlag om kärnområden för skogliga värden – som stöd för prioriteringar inom fortsatt arbete med formellt skydd och frivilliga avsättningar, samt för prioritering av skötselåtgärder inom skyddade områden.
- Anpassade/förbättrade kunskapsunderlag för kommuner och andra planerande myndigheter om regionala prioriteringar och särskilda ansvarsmiljöer som berör kommuner.
- Anpassade/förbättrade kunskapsunderlag till markägare/skogsbrukare om särskilt viktiga miljöer och lämpliga åtgärder i olika trakter.

- Fortsatt arbete med formellt skydd, frivilliga avsättningar, kommunal planering.
- Gemensam utveckling av planering i ett par utvalda trakter.
- Ta fram särskild åtgärdsstrategi för ekmiljöer (prio 1, tidsplan 2017-2018) som beskriver värdetrakter och förstärkt/effektiviserat arbete med konkreta åtgärder i ekmiljöer.
- Ta fram särskild åtgärdsstrategi för tallmiljöer (prio 2, tidsplan 2019-2020) som beskriver förstärkt/effektiverat arbete med konkreta åtgärder inklusive naturvårdsbränning i tallmiljöer.
- Brist på föryngring av tall i brukad skog, betesproblematik.
- Undersöka former för ersättning till markägare för skogsbruksformer som ger ökad samhällsnytta.
- Utveckla arbete med kontinuitetskogsbruk på statligt och kommunalt ägd mark.

Klimatanpassning

- Utveckla kunskapen om den gröna infrastrukturens betydelse för att minska risker till följd av ett förändrat klimat.
- Vägledning.
- Identifiera vilka natur/park/grönområden/jordbruksmarker som är strategiskt viktiga att värna/utveckla för att minska framtida sårbarheter.

Friluftsliv och tillgång till natur

- Fortsatt genomförande av programmet Aldrig långt till naturen.
- Utvärdering och eventuell uppdatering av programmet Aldrig långt till naturen.
- Regional friluftsstrategi.
- Vandringsleder, cykelleder mm.
- RUFS gröna kilar och mellankommunal samverkan.
- Närnatur och grönytor.
- Regional plan för tillgängliga naturområden.
- Satsningar på ökad tillgänglighet vid entrépunkter och målpunkter i skyddad natur och gröna kilar.
- Ökad satsning på information samt riktad information mot särskilda målgrupper.
- Regional inventering av tillgänglighet i skyddad natur och grönområden.
- Naturkartan.
- Informationskampanj om vad allemansrätten innebär.

Samordning, samverkan, kunskapshöjning och vägledning

- Löpande samordning av arbetet med grön infrastruktur.
- Nätverk för kommunernas grönplanerare.
- Utökad samverkan i regionens gröna kilar och utveckling av arbetet med grön infrastruktur.
- En regional biotopdatabas – fortsatt arbete.
- Gemensam databas eller liknande för lokala/kommunala naturinventeringar – utredning av bästa lösning och genomförande.
- Länstäckande planeringsunderlag för prioriterade naturtyper.
- Öka användningen av historiska kartor.
- Planeringsunderlag om stora opåverkade områden.
- Samordna kartering/kunskap och kunskapsspridning om de ekosystemtjänster där den regionala eller mellankommunala skalan är aktuell.

Jämställdhetsanalys

Ärendet berör kvinnor och män, pojkar och flickor på en rad olika sätt. Förvaltningen gör dock ingen jämställdhetsanalys med hänvisning till att en övergripande analys inte är möjlig för förvaltningen att göra för hela planen, sådana analyser behöver istället göras inom respektive område, för att titta på skillnader till exempel inom området friluftsliv och tillgång till natur där det är känt att nyttjandet av stadens gröna strukturer och utövandet av friluftsliv varken är jämställt eller jämlikt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen Stadsutveckling och medborgarservice.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen har inga synpunkter på problemställningen i remissdokumentets insatsområden. Vidare saknar inte förvaltningen något specifikt insatsområde, samt anser att åtgärdsförslagen är relevanta och tydligt definierade. Förvaltningen vill dock lyfta att ett jämställdhetsperspektiv bör kunna lyftas in i vissa delar.

Förvaltningen vill också särskilt nämna de utmaningar som beskrivs under avsnitt 26 i del C, gällande skogsmark och trädklädda marker. Förlust av tall- och ekmiljöer till följd av exploatering och igenväxning stämmer väl med förvaltningens bild av situationen inom stadsdelsnämndsområdet. Som åtgärdsförslag föreslås här ett framtagande av en särskild åtgärdsstrategi för ekmiljöer som beskriver värdetrakter och förstärkt/effektiviserat arbete med konkreta åtgärder i ekmiljöer. Förvaltningen ser här ett stort värde i att Länsstyrelsen kan bistå med konkreta råd och stöd kring hur naturvårdsarbetet kan utföras för optimal naturvårdsnytta.

Det praktiska naturvårdsarbetet inom Stockholm stad utförs av stadsdelsförvaltningarna (parkmark, samt de kommunala naturreservaten) och trafikkontoret (de kommuncentrala parkerna och Hansta naturreservat), med tillsyn, rådgivning och viss samordning från miljöförvaltningen. Här ser förvaltningen att det finns behov av bättre underlag för hur naturvårdsarbetet ska samordnas och utföras i praktiken. Exempelvis en praktisk handbok för konkreta naturvårdsåtgärder, med beskrivning av arbete i ekmiljöer och tallmiljöer, skulle sannolikt ge välbehövligt stöd i den kommunala förvaltningen. Föreliggande plan skulle kunna vara grund för en sådan handbok.

Förvaltningen har i dagsläget ett pågående systematiskt naturvårdsarbete som genomsyrar hela parkdriftsverksamheten. Åtgärderna utformas i samverkan med miljöförvaltningens ekologer som även har tillsynsansvaret för Sätterskogens naturreservat. Vidare har förvaltningen nära samarbeten med civilsamhället, exempelvis med Stockholms ornitologiska förening inom utvecklingen av stadspark Vårbergstoppen, i syfte att gynna naturvärden på och omkring Vårbergstoppen. Förvaltningen utför varje år slåtter på naturreservatets ängar, samt på flera ängsytor utanför reservatet. Förvaltningen av värdefulla ekmiljöer utgår från Miljöförvaltningens ekdatabas. Slutligen utgör Sätterskogens naturreservat pilotområde inom miljöförvaltningens pågående förstudie kring effektivare miljöövervakning, som handlar om bättre samordning mellan miljöförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna.

Bilagor

1. Remissbrev från Länsstyrelsen
2. Remissbrev från stadsledningskontoret
3. Remisshandling "Förslag till Regional handlingsplan för grön infrastruktur i Stockholms län"